

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

ФАКУЛЬТЕТ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

КАФЕДРА ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Ректор СНУ імені В. Даля

_____ Ольга ПОРКУЯН

РОБОЧА ПРОГРАМА
ПІ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

Ступінь вищої освіти: магістр

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність 017 Фізична культура і спорт

Освітня програма:

Фізична культура і спорт: рекреація та реабілітація

КИЇВ-2025

Розробник:

Завідувач кафедри

Доктор пед.наук, професор _____ Адирхаєв С.Г.

Кандидат пед. наук, доцент _____ Адирхаєва Л.В.

Кандидат пед. наук, доцент _____ Ткачук О.Г.

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри фізичної культури і спорту

Протокол № 6 від 27 грудня 2024 р.

Завідувач кафедри _____ Сослан АДІРХАЄВ

Схвалено методичною комісією факультету здоров'я людини

Протокол № 4 від 27 грудня 2024 р.

Голова методичної комісії _____ Вадим ТАРАСОВ

РОЗДІЛ 1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни	
Назва дисципліни	Науково-педагогічна практика	
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка	
Спеціальність	017 Фізична культура і спорт	
Освітня програма	Фізична культура і спорт: рекреація та реабілітація	
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)	
Статус дисципліни	Нормативна	
Курс навчання	1	
Семестр	2	
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	6 кредитів / 180 годин	
Структура курсу: 1 тиждень 2 тиждень 3 тиждень 4 тиждень	Денна форма	Заочна форма
Мова викладання	Українська	
Форма підсумкового контролю	Диференційований залік	

ПЕРЕДУМОВА

Науково-педагогічна практика є складовою частиною професійної підготовки здобувачів освіти спеціальності 017 Фізична культура і спорт на другому (магістерському) рівні вищої освіти або ступені магістр.

Відповідно до навчального плану освітньої програми «Фізична культура і спорт: рекреація та фізкультурно-спортивне відновлення» спеціальності 017 Фізична культура і спорт науково-педагогічна практика проводиться в другому семестрі загальною тривалістю чотири тижні.

Основною базою проходження практики магістрів є кафедра фізичної культури і спорту Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (м. Київ).

Основними принципами організації науково-педагогічної практики є:

- зв'язок практики з вивченням теоретичних курсів;
- єдність цілей, змісту, форм, методів практичної підготовки майбутнього викладача для навчально-виховної діяльності в навчальних закладах;
- комплексний характер практики, що передбачає здійснення міждисциплінарних зв'язків соціальних, психолого-педагогічних і спеціальних дисциплін, сполучення різних видів діяльності здобувачів у навчальних закладах.

Науково-педагогічна практика виконує системно утворюючу роль в освітньо-професійній підготовці здобувача, дозволяє йому успішно виконувати основні педагогічні функції викладача ЗВО.

Науково-педагогічна практика є складним і багатоаспектним видом навчальної роботи здобувачів. Діяльність здобувачів у період практики є аналогом професійної діяльності педагога, тому що адекватно її змісту й структурі організується в реальних умовах ЗВО. Під час проходження науково-педагогічної практики здобувачі освіти повинні відповідати вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики фахівця галузі знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 017 Фізична культура і спорт.

Теоретичною основою проходження науково-педагогічної практики для магістрантів є перший (бакалаврський) рівень вищої освіти за даною спеціальністю, а також вивчення навчальних дисциплін: «Дидактика вищої школи», «Спецкурс за професійним спрямуванням», «Методика викладання у вищій школі», «Методика та організація наукових досліджень» та інші дисципліни циклів загальної та професійної підготовки навчального плану магістрів.

Метою науково-педагогічної практики є:

- розвиток педагогічного мислення, становлення індивідуального педагогічного стилю, формування дослідницького підходу до роботи;
- підготовка до цілісного виконання функцій викладача, до проведення системи навчально-виховної, методичної, наукової, організаційної роботи зі здобувачами;
- відпрацювання педагогічних, діагностико-комунікативних та конструктивних умінь.

Основні завдання науково-педагогічної практики:

- виховання професійно важливих якостей особистості педагога, потреби в педагогічній самоосвіті й самовдосконаленні;
- оволодіння сучасними освітніми педагогічними технологіями та розвиток особистісних якостей, необхідних викладачу в його професійній діяльності;
- формування й розвиток професійних умінь і навичок;
- формування організаційних навичок роботи зі здобувачами освіти;
- розвиток навичок дослідницького й творчого підходів до педагогічної діяльності;
- закріплення, поглиблення й збагачення загальнокультурних, психолого-педагогічних і спеціальних знань у процесі використання їх для аналізу конкретних ситуацій, рішення конкретних педагогічних завдань.

Розроблена програма науково-педагогічної практики відповідає освітній програмі та орієнтована *на формування конкретних компетентностей*, а саме:

Загальні компетентності (ЗК)	
ЗК 1	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо
ЗК 2	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел
ЗК 3	Здатність до адаптації та дії у новій ситуації
ЗК 4	Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми
ЗК 5	Здатність генерувати нові ідеї (креативність)
ЗК 7	Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	
СК1	Здатність до критичного мислення проблем у сфері фізичної культури і спорту, оригінального мислення та проведення досліджень
СК2	Здатність розробляти та реалізовувати інноваційні проекти у сфері фізичної культури і спорту
СК3	Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у ЗВО
СК4	Здатність до самоосвіти, самовдосконалення та саморефлексії для успішної професіоналізації у сфері фізичної культури і спорту
СК7	Здатність планувати, організовувати та здійснювати самостійні наукові дослідження з проблем фізичної культури і спорту
СК8	Здатність впроваджувати у практичну діяльність результати наукових досліджень, спрямованих на вирішення прикладних завдань у сфері фізичної культури і спорту

Відповідно до освітньої програми очікувані **результати навчання** включають вміння:

ПРН2	Приймати ефективні рішення щодо вирішення проблем у сфері фізичної культури та спорту, генерувати та порівнювати альтернативи, оцінювати ризики та ресурсні потреби
ПРН3	Вільно обговорювати результати професійної діяльності, досліджень та інноваційних проектів у сфері фізичної культури і спорту державною та іноземною мовами усно і письмово
ПРН4	Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з питань фізичної культури та спорту до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються
ПРН5	Розробляти і викладати спеціалізовані навчальні дисципліни у ЗВО
ПРН6	Відшукувати необхідну інформацію у науковій літературі, базах даних, інших джерелах, аналізувати та оцінювати цю інформацію
ПРН7	Застосовувати сучасні цифрові технології та спеціалізоване програмне забезпечення, методи статистичного аналізу даних для розв'язання складних завдань фізичної культури і спорту
ПРН9	Розробляти та реалізовувати наукові і прикладні проекти, спрямовані на розв'язання проблем інноваційного характеру у сфері фізичної культури і спорту, а також дотичні до неї міждисциплінарні проекти

Зміст науково-педагогічної практики

- здобувачі освіти ознайомлюються із плануванням та організацією навчального, наукового та методичного процесу на кафедрі;
- відвідують лекційні, семінарські та практичні заняття викладачів кафедри;
- беруть участь у позанавчальних заходах кафедри (факульту) проходять у період практики;
- розробляють розгорнутий план-конспект лекції і готують її текст (методичні матеріали до підготовки лекції додаються);
- розробляють конспекти практично-семінарського заняття методичні матеріали до підготовки занять додаються);
- проводять два практично-семінарські заняття;
- відвідують, беруть участь в обговоренні і готують аналіз (рецензію) заняття своїх колег (орієнтовна схема аналізу додається).

Методичні рекомендації щодо проходження науково-педагогічної практики та оформлення звіту

Загальне керівництво науково-педагогічною практикою здобувачів здійснюється керівником практики кафедри фізичної культури і спорту

До обов'язків керівника науково-педагогічної практики входить:

- закріплення здобувачів за викладачами кафедри для проходження науково-педагогічної практики;
- підготовка й оформлення наказу про проходження здобувачами науково-педагогічної практики відповідно до навчального графіка із вказівкою строків, місця проходження й керівництва;
- проведення на кафедрі установчих зборів з проходження науково-педагогічної практики для здобувачів;
- надання кожному здобувачу плану-завдання на проходження науково-педагогічної практики;
- здійснення контролю за проходженням здобувачами науково-педагогічної практики, відвідування й аналіз занять, які проводяться здобувачами освіти;
- прийняття звітної документації здобувачів по практиці, підведення підсумків разом з викладачами кафедри, за якими закріплені здобувачі для проходження практики, оформлення залікової відомості;
- надання інформації, консультації викладачам кафедри за якими закріплені здобувачі для проходження науково-педагогічної практики з питань проведення практики.

До обов'язків викладача кафедри, за яким закріплені здобувачі для проходження науково-педагогічної практики входить:

- визначення дисципліни для проходження практики здобувачем;
- здійснення методичної допомоги при підготовці й проведенні здобувачем занять у їх традиційній і інноваційній формах;
- ознайомлення з робочою програмою й іншими навчально-методичними матеріалами з дисципліни, з устаткуванням, учбово-методичною літературою, учбово-методичною документацією викладача;
- надання допомоги в плануванні системи занять по темі навчальної дисципліни;
- ознайомлення здобувача із системою вимог до рівня знань по предмету, різними формами контролю й обліку знань учнів, а також з методами й прийомами викладання;
- присутність на проведених заняттях здобувачем, аналізуючи й оцінюючи їх;

- брати участь у роботі підсумкової наради з науково-педагогічної практики;
- подати попередню рекомендаційну оцінку результатів педагогічної діяльності закріпленого за ним здобувача;
- консультування здобувачів з вимогами до оформлення звітної документації і участь у підведенні підсумків практики й захисту звіту по практиці.

Організація діяльності здобувача-практиканта

Обов'язковими видами діяльності здобувача-практиканта є:

1. Прийняття участі у настановчій конференції.
2. Складання індивідуального плану практики.
3. Відвідування навчальних занять викладачів кафедри, за якими закріплений здобувач і виконання індивідуального плану практики.
3. Прийняття участі у методичних заняттях та консультаціях.
4. Складання щоденника практиканта, звітних документів та звіту за підсумками практики.
5. Захист практики

Основні напрями роботи здобувача-практиканта

Науково-педагогічна практика проводиться за такими напрямками:

- **організаційна робота** (участь у організації та проведенні наукових конференцій, «круглих столів», відкритих лекцій та інших заходах, які проводяться кафедрою або викладачем під час практики і які відповідають індивідуальному плану проходження практики здобувача;
- **методична робота** (підготовка методичної документації викладача: навчальної програми дисципліни, лекції, конспекту семінарського заняття та інше);
- **навчальна робота** (проведення семінарських і практичних занять, лекцій);
- робота над документацією планування та звітності.

У ході проходження науково-педагогічної практики використовують такі **методи:**

монологічний (виклад теоретичного матеріалу у формі лекції); *демонстраційний* (виклад матеріалу з прийомами показу); *діалогічний* (виклад матеріалу у формі бесіди з питаннями і відповідями); *евристичний* (частково-пошуковий) (під керівництвом викладача здобувачі міркують, вирішують питання, що виникають, аналізують, узагальнюють, роблять висновки і вирішують поставлене завдання); *проблемний* (викладач ставить проблему і доказово розкриває шляхи її вирішення); *дослідницький* (магістри самостійно здобувають знання в процесі вирішення проблеми, порівнюючи різні варіанти); *програмоване* (організація аудиторної та самостійної роботи магістрів здійснюється індивідуально під контролем спеціальних технічних засобів).

Методи навчання: *пояснювально-демонстраційний, репродуктивний, частково-пошуковий, дослідницький, метод проблемного викладання, комунікативний з елементами рольової та ділової гри, метод навчальних проектів. Інноваційні способи і методи, що використовуються в освітньому процесі, засновані на застосуванні сучасних досягнень науки та інформаційних технологій, спрямовані на підвищення якості підготовки шляхом розвитку у магістрів "soft-skills" (творчих здібностей, креативності, комунікації, роботи в групі і самостійно); націлені на активізацію творчого потенціалу та самостійності і можуть реалізовуватися на базі інноваційних структур (наукових лабораторій, центрів, підприємств і організацій тощо).*

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

<i>Перший тиждень</i>	Знайомство з кафедрою, навчальною групою. Відвідування занять викладачів, що працюють у групі, у якій студент має проходити практику. Знайомство з документацією. Складання індивідуального плану роботи. Планування роботи на тиждень. Планування й підготовка до занять.
<i>Другий тиждень</i>	Затвердження плану й тексту лекцій або практичних занять у керівника практики. Підготовка до занять. Проведення пробних занять. Відвідування занять інших практикантів, проведення відвідуваних занять. Робота із куратором групи, закріпленої за здобувачем.
<i>Третій тиждень</i>	Планування індивідуальної роботи на тиждень і звіт за тиждень. Затвердження плану й тексту лекцій і практичних занять. Проведення відкритих лекційних та практичних занять. Відвідування відкритих занять інших здобувачів-практикантів. Проведення виховних заходів в групі. Проведення поза аудиторної роботи зі здобувачами.
<i>Четвертий тиждень</i>	Оформлення документації. Підготовка та здача звітів. Здача дидактичного матеріалу. Підведення підсумків практики.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Розгорнуті методичні рекомендації до підготовки і проведення лекційних та семінарських занять подано у додатках 3, 5, 6.

Зразок оформлення плану-конспекту лекції подано у додатку 4.

Зразок оформлення рецензії на проведення заняття зі здобувачами освіти при проходженні практики у додатку 7.

ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Метою контролю за проведенням практики є виявлення й усунення порушень, недоліків і надання допомоги здобувачам освіти з виконання програми практики.

Контроль зі сторони університету здійснюється завідуючим відділу практики, завідуючим кафедрою фізичної культури і спорту та безпосередньо керівником практики.

Облік відвідуваності здобувачів веде керівник практики.

Поточний контроль здійснюється керівниками практики. При цьому контролюються: відвідування здобувачами освіти, ведення щоденника, проведення занять, складання звіту, своєчасність початку і закінчення практики

ВИМОГИ ДО ЗВІТУ

Після закінчення терміну практики здобувачі звітують про виконання програми та індивідуального завдання. Форма звітності – друкований звіт, підписаний і оцінений безпосередньо керівником практики. Друкований звіт разом з іншими документами

(щоденником та характеристикою) подається на рецензування керівнику практики від кафедри.

Звіт має містити відомості про виконання здобувачем усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, висновки та пропозиції.

Звіт оформлюється: ліворуч – 20 мм, верхнє – 20 мм, праворуч – 10 мм, нижнє – 20 мм. Загальний обсяг звіту повинен складати близько 2-5 сторінок друкованого тексту. Титульна сторінка видається кафедрою.

Звіт складається за алгоритмом:

- титульна сторінка зі всіма підписами;
- основна частина (звіт про конкретну виконану роботу згідно з програмою практики);
- індивідуальне завдання;
- висновки і пропозиції;
- додатки (у разі необхідності);
- щоденник практики (з характеристикою).

Звіт з практики захищається здобувачем (з диференційованою оцінкою) в комісії, призначеною завідуючим кафедрою. Оцінка за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість і індивідуальний план здобувача освіти.

Здобувачу, який не виконав програму практики без поважних причин, може бути надано право проходження практики повторно при виконанні умов, визначених керівником практики. Здобувач, який у підсумку отримає негативну оцінку з практики в комісії, відряджується з університету.

Підсумки кожної практики обговорюються на засіданні кафедри фізичної культури і спорту.

ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

З метою дієвості поточного контролю протягом практики, відповідно до програми, здобувачі регулярно заповнюють щоденник практики. Щоденник видається керівником від кафедри перед початком практики. У щоденнику відбиваються всі етапи проходження практики, місце і виконувана робота, зміст індивідуального завдання та ін. По закінченню практики в щоденнику виставляється оцінка за виконання програми практики керівником, а також дається виробнича характеристика практиканта. Щоденник практики є основою для складання звіту.

Послідовність звітування здобувачем така:

Наступного дня після завершення практики здобувачі-практиканти здають керівникам від університету всі звітні документи для їх попередньої оцінки. Упродовж тижня після завершення практики на кафедрі відбувається підсумкова конференція, на якій здобувачі перед комісією захищають матеріали практики.

Загальна оцінка за практику – 100 балів, із них 30 балів здобувач безпосередньо може набрати на заліку.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Результати проходження практики здобувачем оцінюються за наступними критеріями:

- ✓ наявність всіх необхідних документів, що супроводжують процес проходження практики;
- ✓ наявність обов'язкових формальних елементів звіту;
- ✓ самостійність виконання звіту;

- ✓ глибина проробки завдання практики;
- ✓ обґрунтованість ідей і висновків, висунутих здобувачем;
- ✓ успішність захисту звіту з практики здобувачем.

Підсумкова оцінка практики може бути визначена за допомогою наступної шкали:

90-100 балів – наявні всі необхідні документи з практики з усіма реквізитами; звіт написано самостійно з дотриманням формальних вимог;

Завдання практики пророблені і висвітлені повністю; студентом продемонстрований високий рівень обґрунтування власних ідей, висновків, творчий підхід; звіт захищено успішно, отримано відповіді на запитання по звіту.

82-89, 75-81 балів – наявні всі необхідні документи з практики, проте деякі реквізити відсутні; звіт написано самостійно, але деякі формальні вимоги порушені; завдання практики пророблені і висвітлені не всебічно; здобувач продемонстрований високий рівень обґрунтування власних ідей, висновків, проте вони суперечливі чи взаємовиключні; звіт захищено успішно, із зауваженнями.

64-73, 60-63 балів – наявні всі необхідні документи з практики, проте деякі реквізити відсутні чи зазначені недостовірні дані; звіт засновано на плагіаті без використання посилань та/або деякі формальні вимоги порушені чи недотримані взагалі; завдання практики пророблені і висвітлені не в повному обсязі; здобувач продемонстрував схильність до механічної копіювання чужих ідей, висновків, вони суперечливі чи взаємовиключні; звіт ледве захищено через мало адекватні відповіді на запитання для захисту.

35-59, 1-34 балів – відсутні один чи більше документів з практики, деякі реквізити відсутні чи зазначені недостовірні дані; звіт повністю засновано на плагіаті без використання посилань та/або багато формальних вимог порушено чи не дотримано взагалі; завдання практики пророблені і висвітлені не належним чином; здобувач продемонстрував схильність до механічної копіювання чужих ідей, висновків, вони суперечливі, взаємовиключні і можуть бути майже не пов'язаними з матеріалами практики; звіт не захищено через неадекватні відповіді на запитання для захисту і слабку орієнтацію в матеріалах звіту.

Шкала рейтингової оцінки знань

Семестр	Вид роботи	Бали
2	Робоча програма навчальної дисципліни	30
	Конспект лекції (ій) (презентації)	20
	Конспект практичного (семінарського) заняття зі студентами першого бакалаврського рівня освіти	10
	фотоматеріали, що демонструють проведення різних форм роботи	10
	Захист результатів практики	30
	Всього	100

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна

1. Адирхаєва Л.В., Адирхаєв С.Г., Корнійко У.В. Здоровий спосіб життя як чинник, що забезпечує розвиток рухової активності студентської молоді: навч. посібник. Київ: КиМУ, 2011. 160 с
2. Ареф'єв В.Г., Михайлова Н.Д. Самостійна робота здобувачів під час педагогічної практики. Навчально-методичний посібник . Київ. 2015.128 с
3. Бекас О.О., Паламарчук Ю.Г. Фізична підготовка юних спортсменів: навч.метод. посібник. Вінниця, ВДПУ ім. М. Коцюбинського. 2014. 151с.
4. Воробйов М.І., Круцевич Т.Ю. Практика в системі фізкультурної освіти: навч.посібник. Київ. Олімпійська література. 2014. 190 с
5. Давиденко Г.В. Інклюзія у вищих навчальних закладах Європейського Союзу: монографія. Вінниця: Нілан-ЛТД. 2015. 314 с
6. Довгань Н.Ю., Биковська Л.Б., Чайченко Н.Л. Фізичне самовдосконалення студентів: навч.посібник. Київ: НТЕУ. 2015. 372 с.
7. Довгань Н.Ю., М'ясоєденков К.О., Короп М.Ю. Фізичне виховання. Фітнес: навч.посібник. Київ: КНТЕУ. 2016. 416 с.
8. Довгань Н.Ю. Виховання фізичної культури студентів (теоретико-методичний аспект): монографія. Миколаїв: Іліон. 2017. 526 с
9. Жамардін В.О. Фітнес-технології у фізичному вихованні студентів: теорія та практика: монографія. Львів: Магнолія 2006. 2020. 608 с.
10. Жара Г. Порадник для куратора, або як навчити студента бути здоровим та успішним: метод.посібник. Чернігів: Десна Поліграф. 2019. 100 с.
11. Кіндрат В.К. Організація фізкультурної та спортивно-масової роботи в різних сферах суспільства: навч.посібник. Рівне: Обереги. 2015. 258 с.
12. Круцевич Т.Ю., Безверхня Г.В. Рекреація у фізичній культурі різних груп населення: навч.посібник. Київ: Олімпійська література. 2018. 248 с.

13. Куроченко І.П. Правові, організаційні та методичні засади фізичної культури та спорту в Україні: навч. практикум. Ірпінь: НУДПС України. 2016. 612 с.

14. Москаленко Н.В., Власюк О.О., Степанова І.В., Шиян О.В. Інноваційні технології у фізичному вихованні школярів: навч. посібник. Дніпро: Інновація. 2011. 238 с

15. Носко М.О., Грищенко С.В., Носко Ю.М. Формування здорового способу життя: навч. посібник. Київ: МП Леся. 2013. 160 с

16. Положення про організацію та проведення практичної підготовки здобувачів вищої освіти Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. Наказ ректора № 103/4 від 04.06. 2020.

Додаткова

17. Блавт О. Інклюзивне фізичне виховання здобувачів освіти з особливими освітніми потребами засобами дистанційних технологій. Інноватика у вихованні. 2022. Вип.15. 27-34. DOI: <https://doi.org/10.35619/iu.vlil5.461>

18. Когут І., Маринич В., Чебанова К. Впровадження інклюзивного навчання у фізкультурно-оздоровчі, спортивні та інші заклади освіти. / Теорія і методика фізичного виховання і спорту. Київ. 2020. №1. 117-127 с.

Інформаційні ресурси

19. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. <http://www.nbuv.gov.ua/>

20. Міністерство освіти і науки України. <https://mon.gov.ua/ua>

21. Міністерство молоді та спорту України. <https://mms.gov.ua/>

22. Український центр з фізичної культури і спорту осіб з інвалідністю «Інваспорт». <https://mms.gov.ua/invasport>

Східноукраїнський національний університет
імені Володимира Даля

(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет здоров'я людини

(повна назва факультету / інституту)

Кафедра фізичної культури і спорту

(повна назва кафедри)

ЗВІТ

з науково-педагогічної практики

(назва практики)

Спеціальність: А7 «Фізична культура і спорт»

(шифр та найменування спеціальності)

Здобувача 1 курсу, групи ФКС-24 М

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(дата)

Керівник:

(вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

(підпис)

(дата)

Індивідуальне завдання на практику

здобувача _____ (вид і назва практики)

факультет _____ (прізвище, ім'я, по батькові)

кафедра _____

рівень вищої освіти _____

спеціальність (напрямок підготовки) _____ (назва)

_____ курс, група _____

Календарний план проходження практики

№ з/п	Завдання	Строк виконання завдання	Примітка
1	2	3	4

Керівники практики:

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ЛЕКЦІЇ

Загальні відомості

Лекція є важливою ланкою, доцільною формою організації навчання у закладі вищої освіти. Її загальне призначення – формування у здобувачів орієнтовної основи для оволодіння знаннями, уміннями, навичками, їх позитивного ставлення до життєвих реалій, що вивчаються, інтересу до науки і дослідницької діяльності. Слово «лекція» у перекладі з латинської мови означає «читання», а лектор – «читець». Лекція активно застосовувалася у університетах у формі читання й коментування викладачем тексту книг. В історії розвитку вона стала важливою формою словесного, особистісного впливу викладача, оратора на людину.

У науковій психолого-педагогічній літературі існує багато аргументів щодо пасивного характеру лекції як форми організації навчання. Зазначається, що лекція:

- привчає здобувачів освіти сприймати готові думки, гальмує їх самостійне, творче мислення;
- змушує здобувачів займати позицію об'єкта навчального процесу;
- гальмує їх активність, розвиток внутрішньої мотивації, оскільки здобувачі позбавлені можливості самостійного пошуку, відкриття істин, критичного аналізу;
- регламентована в часі, тому наукова, навчальна інформація подається у визначеному, обмеженому обсязі;
- спроможна задіяти, захопити тільки деяку частину слухачів, адже рівень їх розвитку, інтереси, потреби, ціннісні орієнтації, індивідуальні здібності тощо є відмінні;
- обмежує можливості викладача щодо перетворення аудиторії здобувачів у єдиний колектив, спільноту.

Тому поряд з лекцією повинні застосовуватися інші форми організації навчання: семінарські, практичні, лабораторні заняття, тренінги та інші організаційно-методичні форми, що активізують самостійну, творчу пошуково-дослідницьку діяльність здобувачів. Проте повна відмова від лекцій порушує науковий рівень, цілеспрямований, системний характер організації навчального процесу, обмежує можливості позитивного впливу викладача на внутрішній світ, поведінку здобувачів вищої освіти.

Доцільність і необхідність лекції як важливої форми організації навчального процесу у ЗВО зумовлена причинами:

- лекція іноді є основним джерелом наукової, навчальної інформації у зв'язку з відсутністю необхідних підручників і посібників;
- викладач повідомляє сучасну наукову інформацію, результати останніх що не знайшли висвітлення у підручниках і посібниках;
- у змісті лекції викладач має змогу використати результати власних спостережень, досліджень, а також і своїх колег;
- існують різноманітні наукові концепції, підходи до трактування сутності явищ, понять, що можуть бути доступно і стисло висвітлені викладачем;
- деякі факти, теорії, концепції неоднозначно, суперечливо або складно обґрунтовуються у науковій літературі і потребують дохідливого пояснення лектором;

➤ під час лекції викладач має змогу здійснювати вплив на формування ціннісних орієнтацій здобувачів, розкривати у змісті не лише наукові поняття, положення, але й світоглядні, моральні, етичні ідей та норми.

Позитивні сторони лекції будуть підсилені, а слабкі зменшені за умови, якщо викладач:

➤ взаємодіє, спілкується зі здобувачами як рівноправними партнерами, суб'єктами спільної навчально-пізнавальної діяльності;

➤ стимулює активність здобувачів, розвиток їх критичного, творчого мислення шляхом постановки проблемних питань, залучення їх до дискусії, діалогу, висловлювання власних міркувань;

➤ керує увагою здобувачів, спонукає їх до слідкування за власною думкою;

➤ не критикує судження здобувачів, а лише здійснює відгук на їх міркування, спирається на них під час викладу змісту;

➤ висловлює власні точки зору, виявляє своє захоплення відповідною темою, галуззю науки;

➤ постійно здійснює зворотній зв'язок, слідкує за динамікою емоцій здобувачів, перевіряє рівень розуміння, осмислення ними навчальної інформації.

Вимоги до проведення лекції

➤ створення психологічно-комфортної атмосфери взаємодії зі здобувачами, атмосфери співробітництва та спільного міркування;

➤ дотримання лектором педагогічного такту, вияв уважного, позитивного ставлення до здобувачів освіти;

➤ науковість та інформативність викладання, застосування сучасних наукових підходів;

➤ доказовість, аргументованість викладу основних положень;

➤ логічність, послідовність, системність висвітлення змісту навчальної інформації;

➤ доступність, ясність, чіткість пояснення, інтерпретації наукових положень;

➤ включення у зміст актуальних соціальних, моральних проблем, інформації, значущої для професійної діяльності, особистісного розвитку здобувачів;

➤ активізації мислення здобувачів, опора на їх життєвий досвід;

➤ емоційність викладу навчального матеріалу;

➤ застосування аудіовізуальних засобів, дидактичних матеріалів.

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ПЛАНУ-КОНСПЕКТУ ЛЕКЦІЇ

ПЛАН-КОНСПЕКТ

лекції з дисципліни (назва) на тему . . . (назва),

проведеної в групі . . .

. . . . (дата, місяць) 2025 року

Склав (склала)
здобувач(ка)

_____ групи

Перевірили: (вказати
керівників від кафедр,
факультету

.....(прізвище і ініціали)

Мета: Вказати, виходячи із змісту робочої програми курсу, конкретно результат, який планується досягти.

Навчальна мета передбачає формування у здобувачів:

- наукових (методологічних знань про ...;
- розуміння понять (теорій тощо) ;
- осмислення закономірностей (теорій, підходів тощо);
- умінь дискусії (діалогу) з проблем ... ;
- ціннісних уявлень про ... ;
- особистісного ставлення до ... ;
- особистісних поглядів стосовно ... ;
- критичного ставлення до проблем ...

Навчальна мета може включати декілька завдань як освітнього, так і виховного і розвивального напрямів.

Методи, прийоми, засоби:

Зазначити, які методи, прийоми, засоби навчання застосовуються під час лекції для досягнення визначених завдань.

Методи, прийоми передачі та обміну словесною інформацією:

- розповідь;
- бесіда (репродуктивна, пошукова, проблемна, аутентична - обговорення особистісних поглядів, життєвих міркувань студентів тощо);
- мозкова атака;
- дискусія;
- діалог;
- кейс-метод (розповідь про подію, що сталась у житті людини);

Методи, прийоми переконання:

- апеляція до висловлювань відомих людей;
- проведення доказів;
- висловлювання аргументів «за» і «проти»;
- апеляція до позитивних і негативних емоцій студентів;
- діагностичне питання.

Методи, прийоми розвитку мислительних дій:

- аналіз;
- синтез;
- порівняння;
- розрізнення;
- аналогія;
- узагальнення;
- екстраполяція;
- міркування (просте, складне, вільне, доказове);
- дедукція;
- індукція.

Наочність: таблиці, схеми, графіки, макети, приладдя, тощо. **Технічні засоби** навчання: кодоскоп, діапроектор, комп'ютери тощо. **Основні питання лекції:** (не більше чотирьох на одну лекцію).

Рекомендована література:

Основна (конкретно вказати: автор, назва, рік видання, сторінки)

Додаткова (— “ —).

Основні питання, що розглядаються під час лекції:

Хід лекції:

Розкрити зміст інформації, що висвітлюється під час лекції, описати дії викладача, застосування методів навчання та виховного впливу на здобувачів, зазначити питання для обговорення, дискусії, діалогу.

1. Вступна частина (до 10 хв.)

- привітання викладача зі студентами; налагодження зв'язку із пройденим навчальним матеріалом і новою інформацією, визначення її місця і ролі у системі навчального курсу, прогноз подальшого її розгляду;
- повідомлення теми лекції, створення у студентів позитивної установки на її вивчення;
- визначення основних питань лекції, повідомлення рекомендованої літератури;
- захоплення уваги студентів, психологічна підготовка до розгляду основних питань лекції, виокремлення їхнього зв'язку з майбутньою професійною діяльністю (зазначити інформацію, методи, питання для обговорення).

2. Основна частина (70-75 хв.)

- висвітлення кожного питання окремо;
- показ логічного переходу від одного питання до іншого, здійснення підсумку після кожного етапу;
- опис шляху обґрунтування понять, термінів, теорій, концепцій тощо, виокремлення критеріальних ознак, складових, основних елементів;
- показ логіки пояснення, інтерпретації явищ;
- опис дій викладача з метою забезпечення розуміння, осмислення здобувачами змісту;
- розкриття кожного методу, прийому формування мислительних дій, що застосовуються під час лекції;
- зазначення міжпредметних зв'язків, практичних прикладів, спрямованості навчальної інформації на професійну діяльність студентів;
- виокремлення питань для бесіди, дискусії чи діалогу, отримання зворотного зв'язку;
- опис дій викладача для розвитку інтересу до змісту лекції.

3. Заключна частина (5-10 хв.)

- здійснення логічних висновків про основні поняття, положення, що розглядаються;
- повідомлення про досягнення запланованої теми, завдань лекції, оцінка спільної взаємодії зі студентами;
- визначення характеру підготовки до семінарського заняття й обговорення аналізу зазначених питань, положень на занятті;
- коротке повідомлення питань, проблем, що будуть розглядатися у наступній лекції у взаємозв'язку з висвітленими, створення позитивних очікувань;

- подяка здобувачам за увагу.

План-конспект лекції підписується викладачем, до якого прикріплений здобувач під час практики.

Методичні поради практикантам щодо проведення лекції

Майстерність організації лекції формується у процесі набуття викладачем педагогічного досвіду. Однак деякі поради у цьому напрямі допоможуть здобувачам уникнути суттєвих помилок і досягнути успіху в початкових спробах.

- Сумлінна, відповідальна підготовка лекції – умова успішного, ефективного її проведення. Текст лекції доцільно не вивчити, а глибоко осмислити, пережити, компетентно оволодіти основними положеннями, ідеями.

- Читання лекції за конспектом є шкідливим як для викладача, так і для здобувача. У такому випадку він неспроможний налагодити і підтримувати контакт з аудиторією, здійснювати виховний, емоційний вплив на слухачів, отримувати зворотний зв'язок від них і вносити корективи в процес організації лекції. Звертатися до конспекту необхідно для дотримання структури лекції, формулювання теоретичних визначень, положень, а також посилення на джерела інформації тощо.

- Недоцільно передавати зміст навчального підручника, посібника під час лекції, інакше можна позбавити здобувачів можливості самостійно працювати. Важливо застосовувати цікаві факти, нові підходи, концепції, що не набули поширення в науковій літературі.

- За обмежений час лекції неможливо розкрити повний об'єм науково-навчального матеріалу з конкретної теми і це не є завданням викладача. Його мета під час лекції – спрямувати увагу здобувачів на провідні ідеї, положення, сформувані у них наукові поняття, судження, скерувати їх у напрямі вироблення власних поглядів, концепцій.

- Перевантаження змісту лекції науковими термінами, фактами, категоріями розпорошує увагу слухачів, швидко втомлює їх і зумовлює здійснювати записи у конспекті автоматично. Значна кількість нової інформації ускладнює розуміння здобувачами сутності явищ, положень, знижує позитивну мотивацію навчання. Недостатня інформативність лекції також небезпечна: викликає сум, нудьгу у здобувачів, спонукає займатися іншими справами.

- Без інтересу здобувачів до змісту навчального матеріалу лекція втрачає свою ефективність.

- Варто використовувати імпровізацію під час лекції, але це не означає – говорити щонебудь без сенсу і мети. Імпровізація необхідна для розвитку міркування здобувачів, опори на їхню думку та розгортання цієї думки у напрямі завдань лекції.

- Важливим для педагога є не тільки що сказати, але й як сказати. Емоційність викладу залежить саме від культури мовлення. Воно повинно бути образним (наявність метафор, порівнянь, фразеологізмів, синонімів тощо), літературним, позбавлених русизмів, побутових слів. Через інтонацію викладач може виокремлювати важливі положення, думку, яку хоче донести здобувачам. Речення бажано будувати таким шляхом, щоб вони почули і зрозуміли контекст і сенс

висловлювань. Одну і ту ж саму думку іноді варто проговорити різними словами, застосувати відмінні структури речень.

➤ Дикція педагога повинна бути виразною, чіткою, зрозумілою. Говорити доцільно голосно, періодично змінюючи його тембр для концентрації уваги здобувачів, виокремлення необхідних ідей, показу педагогом власного ставлення до змісту, його емоцій, коли це необхідно.

➤ Дихання під час лекції потребує регулювання, застосування доцільних пауз, ритмічного застосування вдихів і видихів.

➤ Від темпу лекції значною мірою залежить увага, сприймання, розуміння, активність, поведінка здобувачів. Його також слід цілеспрямовано регулювати. Повільний темп викладу застосовується для запису здобувачами інформації, її осмислення, акцентування викладачем уваги слухачів на суттєві, критеріальні ознаки явищ, значущі положення. Для першокурсників темп лекції також повинен бути дещо повільним (менше ніж 50-60 слів в хвилину). Для старших курсів швидкість мовлення повинна зростати. Загалом варто обирати середній темп, лекцію не можна перетворювати у диктування змісту.

➤ Ефективність лекції значною мірою залежить від емоційного стану викладача психічної готовності до її проведення. Незалежно від настрою педагог приходить в аудиторію привітним, радісним, орієнтованим на працю. Навіть якщо у нього негативне самопочуття, відсутнє бажання взаємодіяти зі здобувачами саморегуляція свого стану перед тим, як відкрити двері аудиторії, є обов'язковою. Створення позитивної установки на ефективне проведення лекції є важливим засобом успіху.

➤ Майстерність лектора визначається його умінням виявляти педагогічний такт, повагу до здобувачів, толерантність. Без контролю імпульсивності емоцій неможливо досягнути цілеспрямованого керівництва процесом. Педагог не має права виявляти гнів, бурхливе роздратування, вдаватися до криків. Проте він повинен бути щирим перед здобувачами, здійснювати контроль за порядком, дисципліною під час лекції. Він може виявити своє обурення, але оцінюючи не особистість здобувача, а конкретну ситуацію.

➤ Педагог не стане авторитетним для здобувачів, якщо він ігнорує їхню поведінку, дисципліну під час лекції. Не можна бути байдужим до студентів, які не працюють в аудиторії (читають газети, займаються іншими справами, тихенько розмовляють тощо). Замість критики, пригнічення особистості таких здобувачів доцільно ненав'язливо залучати їх до участі в обговоренні питань, повідомлення власних міркувань, тобто не давати їм можливості бути відсутнім під час лекції.

✚ Важливо пам'ятати, що сучасний здобувач вищої освіти прагне спілкуватися з таким педагогом, який володіє культурою поведінки, поважає здобувачів, розуміє їхні самопочуття, є відкритим до їхніх думок. Водночас він повинен бути справжнім вченим, розумним співбесідником, компетентним фахівцем, впевненим у своїх силах, вимогливим до себе і до здобувачів.

ОРІЄНТОВНА СХЕМА АНАЛІЗУ ЛЕКЦІЇ

1. **Зміст лекції:** науковість, відповідність сучасному рівню розвитку науки. Ідейна спрямованість – відбір змісту матеріалу, що викладається, висвітлення його з певних філософських позицій, визначення головних ідей світосприймального характеру, питання методології науки, зіставлення різноманітних концепцій. Активізація мислення, висунення проблемних питань, показ суперечностей упродовж лекції, ознайомлення з історією наукового пошуку, визначення проблем для значущості матеріалу та його застосування в майбутній спеціальності – професійна спрямованість. Наявність матеріалу, якого немає в підручниках. Пояснення найбільш складних питань. Наявність завдань для самостійного відпрацювання матеріалу, зв'язків із попередніми лекціями, розділами курсу, внутрішньо предметних та міжпредметних зв'язків.
2. **Методика читання лекцій:** чітка структура лекції, логіка викладу, повідомлення літератури до теми або до всього курсу. Доступність, аргументованість. Виокремлення головного у матеріалі та висновках. Використання деяких прийомів закріплення – повторення, запитання на перевірку розуміння, засвоєння, підведення підсумків. Використання ТЗН (у разі необхідності), застосування лектором опорних матеріалів (текст, конспект, окремі записи, відсутність опорних записів тощо).
3. **Керівництво роботою здобувачів:** Допомога у веденні записів (зміна темпу: уповільнений темп за умов важливості виділення матеріалу), використання прийомів підтримки уваги – цікаві приклади, риторичні запитання, жарти і т. ін. Спонування до запитань з боку здобувачів.
4. **Особистість лектора:** Знання предмету. Емоційність, голос, дикція. Якість, чіткість, забарвленість, грамотність мовлення. Зовнішній вигляд. Уміння триматися перед аудиторією. Уміння бачити та відчувати аудиторію, встановлювати з нею контакт.
5. **Результати лекції:** інформаційна цінність лекції. Виховний вплив. Досягнення дидактичних цілей.

СХЕМА АНАЛІЗУ СЕМІНАРСЬКОГО (ПРАКТИЧНОГО) ЗАНЯТТЯ

Загальні питання:

1. Присутні: здобувачі вищої освіти групи № _____

(№ групи, прізвище, ім'я та по батькові магістрантів та викладача кафедри)

2. П.І.Б. викладача-магістранта _____
3. Дата відвідування, час _____
4. Спеціальність, предмет _____
5. Кількість студентів на занятті _____
6. Тема заняття _____

1. Загальні відомості – тип заняття, місце заняття, викладач _____

2. Раціональне використання форм, методів, прийомів навчання, спрямованих на ефективне досягнення навчальних цілей заняття _____

3. Наявність контакту викладача-магістранта зі студентами, створення обстановки доброзичливості й вимогливості _____

4. Використання на заняттях активних методів навчання, технології розвитку особистості студента _____

5. Здійснення наступності (послідовності) між темами, видами занять у відборі навчального матеріалу _____

6. Система одержання зворотного зв'язку (опитування, тестування й т. н.) _____

7. Методичне обґрунтоване застосування демонстраційного й роздавального матеріалу _____

8. Педагогічна техніка викладача-магістранта _____

9. Загальні висновки про ефективність заняття _____

Педагогічний аналіз провів магістрант _____
(прізвище, ім'я та по батькові магістранта-рецензента)

Підсумкова оцінка та рекомендації _____

Підпис викладача кафедри _____
(посада, прізвище, ім'я та по батькові)

РЕЦЕНЗІЯ
НА ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТТЯ ЗІ ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ
ПРИ ПРОХОДЖЕННІ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Магістранта групи _____
 (№ групи, прізвище, ім'я та по батькові магістранта, який проводив заняття)

№	Критерії оцінки	Шкала оцінок			Зауваження рецензента
		2	3	4	
1.	Повнота й правильність розкриття теми				
2.	Логічний і послідовний виклад теми				
3.	Характер викладу матеріалу				
4.	Стиль і переконливість викладу				
5.	Уміння укладатися у відведений час				
6.	Темп мови				
7.	Використання спеціально підготовлених ілюстративних матеріалів				
8.	Упевненість і спокій магістра				
9.	Грамотність, виразність мови, дикція				
10.	Жестикуляція				
11.	Помилки й застереження під час виступу				
12.	Загальна манера поведіння виступаючого				
13.	Власне відношення до проблеми, яка викладається				
14.	Рівень зворотнього зв'язку				
15.	Загальна оцінка рецензента				

Рецензент: _____
 (прізвище, ім'я та по батькові магістранта, який проводив аналіз заняття, підпис)

" _____ " _____ 202__ р.